

Schitterende Kesting als Ajax in conventionele voorstelling

Theater

Theatercompagnie en Toneelgroep Amsterdam met 'Ajax' van Sofokles. Tournee t/m 1 december.

Door een misverstand was ik zondag niet aanwezig bij de première van de co-productie van de twee grote Amsterdamse toneelgezelschappen. Daardoor zag ik 'Ajax' pas afgelopen dinsdag. Maar ook hier had het nadeel zijn voordeel: de zaal van de schouwburg was vrijwel geheel gevuld met jongeren, wellicht uit het voortgezet onderwijs. Met een hartverwarmende aandacht volgden zij in doodse stilte de handeling en barstten na afloop uit in een daverend applaus. Wie kan dan nog beweren dat het toneel een overleefde kunstvorm is?

Dat is des te opmerkelijker, omdat regisseur Theu Boermans het stuk van Sofokles voornamelijk als teksttheater tegemoet is getreden. Dat was in het recente verleden met de 'Ajax' wel anders: zo bezocht het American National Theater jaren terug het Holland Festival (HF), waarin bewerker Robert Auletta en regisseur Peter Sellars van de Griekse generaals oorlogszuchtige collega's uit de Burgeroorlog tot en met Vietnam hadden gemaakt. De Oost-Duitser Frank Kastorf stak hier weer de draak mee, ook in het HF, door van het stuk een *blöde Komödie* te maken. En in 2000 leverden Ola Mafaalani en Ko van den Bosch een uiterst bloedig spektakel.

Goed, in de nieuwste Ajax wordt wel met een tiental schapenkadavers gesleept, slachtoffers van Ajax' waanzin die dacht de Griekse legeraanvoerders om zeep te brengen omdat zij hem de wapenrusting van de gesneuvelde Achilles ontzegden. Het golvend plankier van Bernard Hammer was een treffende verbeelding van het labiele vlak waarop de held en zijn getrouwen balanceren. De tent in het midden, een houten cilinder, is met donderend geraas ophijsbaar; dan zien we de glazen kooi waarin Ajax zich van het leven zal beroven. En na zijn zelfmoord, uit schaamte over zijn onheroïsch ge-

Ajax en gemalin. FOTO SANNE PEPPER

drag, breekt als een bijbels wonder een razende sneeuwstorm los, hoewel het volgens de afscheidsrede van Ajax een stralende dag is.

Maar verder werd de tekst vrij plichtmatig gesproken en gespeeld, en zou het een saaie voorstelling zijn geweest als niet Hans Kesting een schitterend ingetogen en dodelijk gekrenkte Ajax speelt, zo mooi als ik nog nooit gezien heb. Zijn geliefde Tekmessa (Halina Reijn), buitgemaakte slavin, haakt daarop in: ze is beslist minder schril dan de Grieken destijds een Oosterse prinses hadden gewenst. De grootste teleurstelling vond ik de aartsconservatieve koorbehandeling: Jappe Claes en Myranda Jongeling als afstandelijk commentaar gevende toeschouwers. Bij Sofokles is het koor juist een groep hartstochtelijk meelevende matrozen van Ajax' vloot. Eigenlijk is de 'Ajax' ook meer een lyrische tragedie met vele gezongen passages.

Het jongetje dat het zontje van Ajax en Tekmessa speelde, stal de show toen hij in een toegevoegd slotbeeld in zijn eentje staande naast zijn dode vader trots met diens wapenrusting mocht poseren.

Hans Oranje